

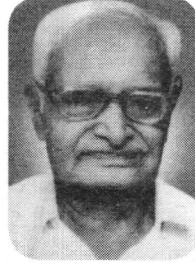
श्री. गंगाधर विष्णू ठेकेदार

देई संग तुझा अम्हां गुरुवरा
(शार्दुलविक्रीडित)

ठेकेदार यथार्थ नाव, रचितो ठेक्यात शब्दां खरे ते आद्याक्षर संस्कृतात त्यजुनी 'केदार' हा वावरे दुःखे ना खचतो, सदा तरुण तो, ना खिन्नता, आसवे अन्याये चिडतो, समंजस परी साऱ्या समाजासवे निवृत्ती-सुख भोगतो करुनिया ती शासनी चाकरी देखे जे न रवी, तया प्रकटवी, कौशल्य त्याच्या करी 'नाना' नाम तयास लाभत मुखी स्नेही जनांच्या सदा नाना भावछटा, प्रसन्न जणु या पुत्रावरी शारदा गद्यातीलहि दावि पद्ममयता आकाशवाणीवरी तैसी मंजुल गायनी बहरली संगीतिका माधुरी हिंदी, संस्कृत, इंग्रजीतही तशी चौफेर त्याची मती पद्माच्या स्फुट बंदिशीसह महाकाव्याच्या संगती गांधी-जीवन संस्कृतात कथिले ग्रंथी 'महात्मायनी' क्रांती रक्तविहीन शक्य जगती, शांती अहिंसेतुनी 'गाथा' संस्कृत दीर्घकाव्य रचिले 'स्वातंत्र्यवीरां'वरी क्रांतीकारक जन्मठेप पचवी, हिंदुत्व जागे करी त्यांचा संस्कृत काव्यसंग्रह तसा 'गीर्वाणगीतानि' हा योजी ती श्रुतिरम्य सर्व यमके, वैशिष्ट्ये तेथे पहा 'माला श्रीशिवराजगीत'मय ती आदर्श राजा-कथा शौर्ये जो मिळवी स्वराज्य, मिटवी हिंदू प्रजेच्या व्यथा काव्या 'मोहर' यौवनात फुलला, आम्नात ये माधुरी आता अर्पण 'भावदर्पण' करी, पाहावया अंतरी प्रासांनी यमकेहि, नादमयता सर्वत्र आणी भरा छंदोबद्ध करी सदैव रचना, हा छंद 'गंगाधरा' उत्प्रेक्षा, उपमा, अपन्हुति, ध्वनी, नाना अलंकार ते वाचेचा परतत्त्व-स्पर्श कळुनी संतोषती जाणते ईशा आळवितो, कलेत रमतो, गूढात डोकावतो वीरांच्या किति ऐतिहासिक कथा साकारीतो, वानितो मातेच्या मृदुभावना निरखितो, शब्दात रेखाटतो पृथ्वी, चंद्र, निसर्ग, वृक्ष, अशनी, पक्षांसवे बोलतो प्रेमी, गायक, भक्त, वैद्य, गणिका, नृत्यांगना, बालके शब्दे मात्र सजीव रूप मिळता होती किति बोलके? आर्या, शायरि, हायकू, गजल वा ती स्मधरा, मालिनी पोवाडा, फटका, अभंग, रसना, ओवी तशी लावणी अशा या बहुढंगि, रंगि कवनीं लालित्य ते आगळे दावी संत नि पंत तंत कविचे नानापरी मासले धर्माच्या परिघी वहात कवनी हिंदुत्वनिष्ठा खरी चाखावे रसिकी इथे नवरसां संतोषुनी अंतरी देई संग तुझा अम्हां गुरुवरा, ना रुष होई कदा दीर्घायू, सुख, संपदा, बल तुम्हा हेमंत इच्छी सदा! - हेमंत श्रीपाद कारखानीस, पुणे.

नाव : श्री. गंगाधर विष्णू ठेकेदार
जन्मतारीख : ९ जुलै १९१६ मृत्यू
दि. २९.१.१४

शिक्षण : हरिभाई देवकरण प्रशाला,

सोलापूरमधून

१९३३ साली मॅट्रिक

परीक्षा उत्तीर्ण. संस्कृत विषयात विशेष योग्यता प्राप्त.

नोकरी : कृषी विभागात शासकीय सेवा
१९७४ पर्यंत केली.

इतर माहिती : कौटुंबिक परिवार पाच पुत्रांचा. पतवंडांपर्यंत विस्तार पाहिला. पाचही मुलांना घर बांधता यावे असे पाच भूखंड घेऊन दिले. फेब्रुवारी १९५८ मध्ये सोलापूर येथे महाराष्ट्र कवी संमेलन भरले होते त्या संमेलनाचे अध्यक्ष श्री. बा. भ. बोरकर होते. तेव्हा कार्याध्यक्ष म्हणून काम केले.

सामाजिक, धार्मिक संस्थांशी संबंध. महाराष्ट्र ब्राह्मण सभेने १९९२ मध्ये आणि तपोधाम वारजे या संस्थेने १९९९ मध्ये शंकराचार्यांच्या हस्ते सत्कार केला.

शासनाच्या कृपे विभागात अधीक्षक म्हणून ज्यांनी नोकरी केली आहे, अशा व्यक्तीने 'कवी केदार' या नावाने संस्कृतमध्ये महाकाव्ये लिहावीत व ख्यातनाम व्हावे, ही लक्षणीय झेप नोंद घ्यावी अशी वाटल्यामुळे संस्कृतमधील दर्दी असणाऱ्या श्री. अवधूत हर्डीकर फाउंडेशन पुणे तर्फे २००३ साली सत्कार झाला. शारदा ज्ञानपीठम्, पुण्याचे महापौर व पुण्यातील अनेक मान्यवर संस्थांच्या सहमतीने २००४ साली ऋषिपंचमीचे दिवशी ऋषितुल्य व्यक्ती म्हणून सन्मानित करण्यात आले व मानपत्र व स्मृतिचिन्ह देण्यात आले. १५ ऑगस्ट २००८ या दिवशी पुण्याच्या महापौरांनी नानांचा सार्वजनिक सत्कार करून महापालिकेतर्फे मानचिन्ह प्रदान केले.

तीर्थक्षेत्रे आणि संतस्थाने अशा संस्थांना दाने दिली. गुजरात भूकंप आणि ओरिसातील वादळ अशा राष्ट्रीय आपत्कालीन निधीस सहाय्य केले. भारतीय कुष्ठ निवारक संघ, जिल्हा सैनिक कल्याण निधी, पेन्शनर्स असोसिएशन, ज्येष्ठ नागरिक संघ अशा सामाजिक संस्थांना देण्या असा एकूण दानधर्म एक लक्ष अकरा हजार एकशे अकरा रुपयांच्या वर केला.

प्रकाशने : संस्कृत भाषेतील खालील ४ शासन पुरस्कृत उत्तम पुस्तके :- १. महात्मायनम् (गांधी चरित्र) १८६९ श्लोक, १९९१ साली प्रसिद्ध., २. स्वातंत्र्यवीर गाथा (सावरकर चरित्र) २००० श्लोक, १९९२ साली प्रसिद्ध., ३. गीर्वाणगीतानि - स्फुट काव्यसंग्रह ६४ कविता १९९६ साली प्रसिद्ध., ४. नेताजी सुभाष चरितम् : २००४ साली प्रसिद्ध.

मराठी भाषेतील १. मोहर काव्यसंग्रह १९४९ साली प्रसिद्ध. २. शिवराज गीतमाला ५२ गाण्यात शिवचरित्र १९९६ साली प्रसिद्ध. शासन पुरस्कृत. ३. भावदर्पण ९६ कवितांचा १४४ पानी संग्रह १९९९ साली प्रसिद्ध. या कवितासंग्रहाची प्रस्तावना कवी गिरीश यांची होती.

महाराष्ट्र शासनाच्या

पान क्र. २५ वर

व्यक्तिपरिचय

पान क्र. २४ वरून

शिक्षण विभागाच्या निवडक पुस्तकांच्या यादीत ५ पुस्तकांचा समावेश आहे.

पुणे आकाशवाणीवर गीर्वाण भारती या कार्यक्रमात संस्कृत कवितांचे सटीक वाचन. मुंबई आकाशवाणीवर 'आसिन्धु सागरान्तम् प्रियभारतं मदीयम्' हे संस्कृत गीत अद्यापही अधूनमधून वाजविण्यात येत होते. 'इंडियन संस्कृत स्कॉलर्स ऑफ ट्वेंटीएथ सेंचुरी' या बंगलोर विद्यापीठाचे डॉ. रंगनाथ यांनी केलेल्या संकलनात 'कवि केदार' या नावाने समावेश.

अभंगातील 'तुका म्हणे प्रमाणे' प्रत्येक स्फुट कवितेच्या शेवटच्या ओळीत 'केदार' डोकावतो. संस्कृत श्लोकामध्येच नव्हे तर गीत काव्यातसुद्धा आद्य शंकराचार्य वगळता इतरत्र पादान्त्य यमक बहुधा आढळून येत नाही. तथापि केदारांच्या सर्वच्या सर्व स्फुट कवितात मात्र असे यमक आवर्जून साधलेले दिसून येते. एवढेच नव्हे तर महात्म्यायनम् आणि स्वातंत्र्यवीर गाथा या महाकाव्यातसुद्धा एकही श्लोक निर्यमक नाही, हेही एक वैशिष्ट्य म्हणावे लागेल.

त्यांच्या या महाकाव्याच्या प्रती काशी ते मदुरा आणि द्वारका ते कोलकाता अशा भारतीय शंभर विद्यापीठे आणि संस्कृत अध्यासन संस्थांना पाठविण्यात आल्या आणि त्यांचे मूल्य राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान दिल्ली यांनी कवीला दिले.

पुणे आकाशवाणीच्या 'गीर्वाण भारती' या कार्यक्रमात कवितावाचन १९८१ ते १९९४ दरम्यान वेळोवेळी केले. स्फुट संस्कृत कविता पुणे येथील शारदा, अहमदनगरचे गुंजारव, मुंबईचे संविद, दिल्लीचे 'संस्कृत प्रतिभा' विश्वसंस्कृतम् इत्यादी नियतकालिकांतून प्रकाशित झाल्या आहेत.

आपल्या दीर्घायुष्याचे श्रेय ते सदगुरू गुळवणी महाराजांना देतात. त्यांच्या कुंडलिनी जागृती दीक्षेमुळे चौतीस वर्षे दररोज पहाटे एक तास ध्यानाच्या बैठकीत प्राणायाम केवळ कुंभक होता. मद्यमांसविरहित आहार निरोगीपणास उपयुक्त. त्यातून वयाच्या पंचाहत्तरीनंतर त्यांनी माध्यान्हीची एकभुक्तता पाळली होती.

कऱ्हाडे ब्राह्मण संघ, मुंबईचा जागतिक महिलादिनाचा समारंभ

कऱ्हाडे ब्राह्मण संघ, मुंबईचा जागतिक महिलादिनाचा समारंभ शनिवार दिनांक १२ मार्च २०१६ रोजी चन्द्रेश्वर हॉल, गिरगाव मुंबई येथे संपन्न झाला. समारंभाला प्रमुख अतिथी म्हणून सुप्रसिद्ध मानसोपचार तज्ज्ञ डॉ. हेमांगीताई ढवळे तसेच डॉ. कल्पनाताई वायंगणकर, पोलिस निरीक्षिका क्षीरसागर व पो. नि. अश्विनी पाटील उपस्थित होत्या. अतिथींच्या शुभहस्ते श्री. गणेशपूजन व दीपप्रज्वलनाने समारंभाचा शुभारंभ करण्यात आला. समारंभाला १५० महिलाभिगिनी व संघाचे सर्व पदाधिकारी उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सौ. भाग्यश्री सरपोतदार यांनी केले. जागतिक महिलादिनाचा इतिहास व परिचारिकांना देण्यात येत असलेल्या सेवा प्रतिष्ठा सन्मानाचे सुरेख विवेचन त्यांनी आपल्या सूत्रसंचालनात केले. संघाच्या कार्यकारी सदस्या सौ. अदिती तांबे यांनी कऱ्हाडे ब्राह्मण संघ, मुंबईच्या उपक्रमांची व कार्याची माहिती उपस्थिताना करून दिली.

प्रमुख अतिथी डॉ. हेमांगीताई ढवळे यांच्या कार्याची ओळख सौ. अंजली आंबर्डेकर यांनी करून दिल्यावर संघातर्फे त्यांचा सन्मान श्रीमती शुभांगी टेंबे यांच्या हस्ते करण्यात आला. इतर उपस्थित अतिथींची ओळख सौ. अलका डोंगरे व सौ. वृषाली तळेकर यांनी करून दिली. संघाच्या वतीने त्यांचा गौरव सौ. रंजना टिकेकर व सौ. वृषाली पित्रे व सौ. अंजली आंबर्डेकर यांच्या हस्ते करण्यात आला.

दरवर्षी कऱ्हाडे ब्राह्मण संघ, मुंबईच्या तर्फे जागतिक महिलादिना निमित्त सेवा प्रतिष्ठा सन्मानाने समाजातील विविध सेवाक्षेत्रातील महिलांना सन्मानित करण्यात येत असते. यावर्षी सरकारी तसेच महापालिका रुग्णालयात रुग्णसेवा करणाऱ्या ३२ परिचारिकांना सेवा प्रतिष्ठा सन्मानाने, प्रमुख अतिथींच्या हस्ते सन्मानचिन्ह व पुष्पगुच्छ देऊन गौरविण्यात आले. सन्मानित परिचारिकांची ओळख संघाच्या महिला मंडळाच्या सदस्या सौ. अंजली धोपेश्वरकर, सौ. अंजली पंडित, सौ. नेहा पोखरणकर तसेच सौ. गौरी हर्डीकर यांनी करून दिली. सन्मानचिन्ह वाटपाचे आयोजन रसिका टेंबे यांनी केले होते.

दरवर्षी ८ मार्च जवळ आला कि दूरदर्शन,

सर्व वर्तमानपत्रे आणि सर्वच कार्यक्रमांतून महिलांचा उदो उदो करण्यात येतो. मात्र वर्षातील इतर दिवशी त्यांच्या समस्यांकडे पाहिजे तितके लक्ष दिले जात नसल्याची खंत सर्वच वक्त्यांनी आपल्या भाषणात केली. शहरात महिला थोडी तरी सुरक्षित असते पण ग्रामीण भागातील महिलांची परिस्थिती अत्यंत गंभीर असल्याची जाणीव डॉ. हेमांगीताई यांनी करून दिली. अंधश्रद्धा, अशिक्षितपणा व गरिबी यामुळे समाजात स्त्रियांवर अन्याय होत असतात. आपल्यावर होणाऱ्या अन्याया विरुद्ध स्त्रीने समाजाला जागृत करणे ही काळाची गरज असल्याची जाणीव त्यांनी उपस्थितांना करून दिली. पुरुषवर्गाने स्त्रियांच्या समस्यांना समजून घेऊन त्यांच्या स्त्रियांकडे बघण्याच्या दृष्टिकोनात बदल करण्याच्या आवश्यकतेवर त्यांनी भर दिला. पोलिस निरीक्षिका क्षीरसागर तसेच पो. नि. अश्विनी पाटील यांनी स्त्रीच्या सुरक्षिततेसाठी पोलिस दल घेत असलेल्या कार्याची व योजनांची माहिती दिली.

परिचारिका हॉस्पिटल मध्ये तसेच समाजात जाता येता लोकांच्या कशा उपयोगी पडतात, लोकल ट्रेन मध्ये त्यांनी मदत केलेल्या प्रसुतीचा किस्सा ही एका परिचारिकेने कथन केला. काही परिचारिकांनी आम्हां भगिनींचे कार्य हे केवळ सुश्रुषा किंवा औषध देण्यापुरतेच मर्यादित नसते, तर रुग्णाला आणि त्याच्या कुटुंबियांना मानसिक आधार देण्याचे महत्वाचे कार्य आम्ही करत असतो. रुग्ण बरा व्हावा व त्याच्या कुटुंबियांच्या जीवनात आनंद निर्माण व्हावा असे व्रत आम्ही या सेवेत येताना घेतलेले असते. व स्वीकारलेल्या व्रताचे आनंदाने आणि प्रामाणिकपणे आम्ही पालन करीत असतो. याची जाणीव त्यांनी उपस्थितांना सन्मानाला उत्तर देताना करून दिली. कऱ्हाडे ब्राह्मण संघाच्या कार्याचा गौरव करताना त्यांनी सेवा प्रतिष्ठा सन्मानाला परिचारिकांची निवड केल्याबद्दल संघ कार्यकारिणीचे आभार मानले समारंभाच्या शेवटी सौ. भाग्यश्री सरपोतदार यांनी सर्व उपस्थितांचे आभार मानले. अल्पोपहाराची व्यवस्था सांभाळणाऱ्या सौ. अमृता बहुतुले आणि कार्यकारिणीच्या महिला मंडळाच्या सदस्या सौ. पूर्वा सप्रे यांनी केलेल्या सुग्रास अल्पोपहाराचा आस्वाद घेत समारंभाची सांगता करण्यात आली.